

Klaudia Cymanow-Sosin, Klaudia Białończyk

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

**PRASA KRAKOWSKA
W 100. ROCZNICĘ ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI
SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI**

Sprawozdanie z konferencji naukowej *Prasa krakowska w 100. rocznicę odzyskania niepodległości*, Kraków, Polska Akademia Umiejętności, 15–16 listopada 2018 roku.

Rok 2018 był czasem niezwykłym dla każdego Polaka. Dlaczego? Równo 100 lat wcześniej Polska odzyskała niepodległość po przeszło 123 latach zaborów. Aby uczcić to radosne święto, wiele organizacji i instytucji publicznych organizowało uroczystości upamiętniające drogę ku wolności. Z tej właśnie okazji Polska Akademia Umiejętności i działająca w niej Komisja Medioznawcza oraz Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II wraz z Wydziałem Politologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie i Urzędem Miasta Krakowa (Krakowskie Konferencje Naukowe), w dniach 15–16 listopada 2018 roku zorganizowały Konferencję Naukową *Prasa krakowska w 100. rocznicę odzyskania niepodległości* w Gmachu Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie przy ul. Sławkowskiej 17. Celem dwudniowej konferencji było zaprezentowanie stanu badań medioznawczych oraz refleksja nad procesem kształtowania się nowoczesnej świadomości narodowej i państwowej przed odzyskaniem niepodległości i po nim na łamach prasy krakowskiej oraz szerzej – ogólnopolskiej.

Konferencję uroczystie rozpoczął prof. dr hab. Jan Ostrowski, prezes Polskiej Akademii Umiejętności. Następnie odbyła się pierwsza sesja plenarna w Auli Dużej Polskiej Akademii Umiejętności. Pierwszym prelegentem był prof. dr hab. Antoni Dudek z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, który wygłosił referat *Druga i Trzecia Rzeczpospolita – krótki bilans porównawczy*. Dr hab. Michał Drożdż z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie podczas swojej prelekcji opowiedział o standardach dziennikarstwa w Polsce – *Dziennikarz godny tego miana – kształtowanie się misji dziennikarskiej na przykładzie wybranych kodeksów etycznych*.

Dr hab. Mirella Korzeniewska-Wiszniewska z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie otwarła wystawę zatytułowaną: *Prasa dla Niepodległej*, prezentującą obraz odrodzonej Rzeczypospolitej na łamach polskiej prasy oraz w dokumentach, drukach ulotnych i w fotografii. Ekspozycja cieszyła się dużą popularnością tak wśród uczestników, jak i gości konferencji. Kolejnym prelegentem konferencji był prof. dr hab. Kazimierz Wolny-Zmorzyński z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Wygłosił on referat *O potrzebie poszanowania tradycji w dziennikarstwie – w 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę*. O syndykacie dziennikarzy krakowskich w latach 1912–1939 opowiedział prof. dr hab. Jerzy Jastrzębski – na co dzień wykładający na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie. Przewodniczący konferencji, prof. dr hab. Maciej Kawka z Uniwersytetu Jagiellońskiego omówił *Tekst prasowy jako przedmiot badań – ewolucja, transgresja, wielokodowość*. Na zakończenie pierwszej sesji zgromadzeni słuchacze dyskutowali wraz z ekspertami na tematy, które pojawiły się podczas wspomnianych wystąpień.

Drugą sesję plenarną rozpoczął prof. dr hab. Andrzej Kaliszewski z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Była to prelekcja *Pierwsze polskie reportaże z frontów Wielkiej Wojny w „Nowej Reformie” i „Ilustrowanym Tygodniku Polskim” (aspekt genologiczny i historyczny)*. Dyrektor Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, dr Katarzyna Drąg wygłosiła referat *Troska o wartościowe dziennikarstwo u korzeni niepodległości. Inspiracje historyczne na dziś*. Kolejnym prelegentem był wykładowca Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, prof. dr hab. Krzysztof Gajdka, który zaprezentował referat *Nie tylko dla wyższych sfer. Reklama w krakowskim magazynie „AS” (1935–1939)*. Sekretarz ds. komunikacji tejże konferencji i zastępca dyrektora Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, dr Klaudia Cymanow-Sosin opowiedziała o *Komercjalizacji wolnej prasy na podstawie przekazów promocyjnych i reklamowych*. Następnie dr Edyta Żyrek-Horodyska (Uniwersytet Jagielloński) wygłosiła referat *Podróżując po Polsce – po starej ziemi i po nowym państwie. Niepodległa oczyma Josepha Rotha*. Adama Karasia jako wybitnego fotografa niepodległości przybliżył st. kustosz Andrzej Rybicki z Muzeum Historii Fotografii Krakowie. Kolejną prelegentką była doktorantka Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, mgr Agata Paszek, której wystąpienie dotyczyło *Legandy rotmistrza Witolda Pileckiego na łamach polskiej prasy patriotycznej w 100-lecie odzyskania niepodległości*. Również i tę sesję oraz pierwszy dzień konferencji zakończyła dyskusja zgromadzonych w Auli Dużej.

16 listopada odbył się drugi dzień posiedzeń w ramach Konferencji Naukowej *Prasa krakowska w 100. rocznicę odzyskania niepodległości*. Aula Duża kolejny raz stała się miejscem polemik dotyczących stanu polskich mediów sprzed wieku i dzisiaj. Reprezentujący Uniwersytet Humanistycznospołeczny prof. dr hab. Wiesław Godzic wygłosił referat zatytułowany: *Prasa, czyli telewizja. Na marginesie roku 1918*. Z kolei referat *Krakowskie czasopisma popularnonaukowe do 1939 roku: ewolucja formy i treści* wygłosiły: prof. dr hab. Grażyna Wrona oraz dr Ewa Wójcik (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie). Następnie o *Początkach badań prasoznawczych w Krakowie* mówił dr hab. Ryszard Filas (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie). Dr hab. Małgorzata Pachowicz z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie

opowiedziała o *Językowej formie nagłówka prasowego w dyskursie medialnym odrodzonej Rzeczypospolitej (na przykładzie „Ilustrowanego Dziennika Polskiego” z 1919 r.). Wolność i morze to jedno. Znaczenie portu w Gdyni w świetle „Wiadomości Portu Gdynińskiego” (1930–1939)* to tytuł referatu, który wygłosiła dr hab. Renata Piasecka-Strzelec (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach). Następnie dr hab. Anna Pachowicz (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie) zaprezentowała pracę *Państwo, naród, społeczeństwo w narracji tygodnika „Dzwon Niedzielny” (w dwudziestoleciu międzywojennym)*, dr hab. Agnieszka Cieślukowa (Polska Akademia Nauk) wystąpiła z referatem *Wspólna gazeta, która dostarczy publiczności wszystkich niezbędnych informacji. Sto siedem dni „Wiadomości Krakowskich” 1922–1923. O Krakowskiej prasie religijnej dla dzieci do 1918 roku* opowiedziała dr Sabina Kwiecień z Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Po raz kolejny sesję zakończyła dyskusja prelegentów konferencji z jej uczestnikami.

Sesję drugą w tym dniu w Auli Dużej rozpoczął dr Adam Bańdo (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej) z referatem *Problematyka społeczna na łamach „Ilustrowanego Kuriera Codziennego”. Obraz 100-lecia niepodległości Polski na łamach „Dziennika Polskiego” i „Gazety Krakowskiej”* przybliżył prof. dr hab. Ignacy Stanisław Fiut z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Natomiast dr hab. Małgorzata Abassy (Uniwersytet Jagielloński) przedstawiła podczas sesji *Obraz Rosji i Rosjan w krakowskiej prasie po 1918 roku. Perspektywa kulturowa: kodowanie – dekodowanie i re-kodowanie*. Z referatem *Wizerunek Polski i Polaków w rosyjskiej prasie w przededniu odzyskania niepodległości* wystąpiła dr Agata Krzywdzińska (Uniwersytet Jagielloński). Dr Paweł Hamera (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej) opowiedział o *Obliczach dziewiętnastowiecznej Irlandii i jej przywódców na łamach prasy krakowskiej*. Dr Wojciech Prażuch (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej) wygłosił referat *Prasa III Republiki Francuskiej wobec problemu odrodzenia Polski: 1918–1919*. Przedostatnią prelegentką drugiej sesji była dr Aleksandra Lubczyńska (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) z pracą *„Przegląd Narodowy” (1908–1914) i „Naród. Dodatek ilustrowany” (1906–1907) w procesie kształtowania świadomości i tożsamości narodowej Polaków przed I wojną światową*. Ostatnim mówcą przed dyskusją kończącą drugą sesję była dr Maja Bednarska z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II z referatem: *Znaczenie wybranych metafor niepodległościowych w prasie na przykładzie publikacji o katastrofie smoleńskiej w „Tygodniku Powszechnym”*.

Sesja panelowa kończąca konferencję *Prasa krakowska w 100. rocznicę odzyskania niepodległości* odbyła się w sali im. Karoliny Lanckorońskiej. Rozpoczął ją – referatem *Wilno i Wileńszczyzna w walce o niepodległość* – prof. dr hab. Leszek Bednarczuk z Polskiej Akademii Umiejętności. Na koniec ks. dr Dariusz Raś (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II) przedstawił *Inspiracje krakowskiej prasy katolickiej w dobie odzyskiwania niepodległości*.

Wydarzeniem towarzyszącym konferencji była zapowiedź wernisażu wystawy poświęconej krakowskiej prasie podziemnej w PRL autorstwa Pawła Marchewczyka.

Przewodniczącym Komitetu Naukowego konferencji był ks. dr hab. Michał Drożdż, dziekan Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. W skład Komitetu Organizacyjnego weszli: prof. dr hab. Maciej Kawka – przewodniczący

konferencji, dr Klaudia Cymanow-Sosin – sekretarz ds. komunikacji, dr hab. Mirella Korzeniewska-Wiszniewska – kurator wystawy *Prasa dla Niepodległej*, dr Paweł Płaneta – sekretarz konferencji, dr Wojciech Prażuch – sekretarz ds. wydawniczych, a także studenci Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej z prowadzącą sekretariat Klaudią Białończyk oraz doktoranci Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II. Podczas dwudniowej Konferencji Naukowej we wszystkich posiedzeniach udział wzięło ok. 200 studentów z kilku krakowskich uczelni wyższych.